

Pótbúcsú, ahol a család egymással szemben álló anyai és apai ága közti feszültség gyakorlati megnyilvánulása a hangerőben érhető tetten: míg az apai ágat túl halk hangszín jellemzi, addig az anya rokonsága túl harsány, a fiú pedig a két végletet között reked, hiszen mindkét szülőhöz más elvárásokhoz igazodva kell szólnia. Az elhidegült szülők viszáljának áldozatul eső gyermek helyzete érzékletesen lefesti a szeretetkapcsolatok meghiúsulását, azt a bénult patthelyzetet, melyből az érzelmileg összezavart fiú nem kerülhet ki győztesen, ezáltal a szerző a történetet óvatosan egy család megcsonkulásának folyamataként kínálja fel az olvasónak. Aztán vagy élünk a lehetőségekkel, vagy feltöltjük a keletkező űröket alternatív tartalmakkal, és Moesko kötetének teljesítménye épp ebben rejlik: hogy felajánl, de nem erőltet értelmezési sémákat.

A kötet olvasása közben nem szabadultam a *Megyünk haza* című novella orvosának tekintetétől, amint az a kezelt édesanya és az őt elkísérő fia „közötti üres helyre bámul” [13.] – hisz nem tesz mást az olvasó sem. Ígéretes debütálásnak érzem Moesko Péter könyvét, amely a szereplők közt tátongó kötetnyi feltöltetlen üres hellyel szembesít minket sokkoló léletszerűséggel, és eléri, hogy a történetek szociális hiátusait mi ne csak megbámuljuk, hanem – eltérő módokon ugyan, de – meg is lássuk. *(Műút könyvek)*

KONDÁS KRISZTINA

Kortárs szerzők Kolozsvár-arcái

KOLOZSVÁROS – IRODALMI KALAUZ, SZERK. BALÁZS IMRE JÓZSEF – DARAY ERZSÉBET

Harminc kortárs magyar szerző Kolozsvárról szóló írását tartalmazza az a hiánypótló kötet, amely 2019 nyarán jelent meg a Jelenkor Kiadó gondozásában. A Balázs Imre József és Daray Erzsébet összeállításával készült kiadvány célkitűzése megmutatni a mai magyar nyelvű irodalomban megjelenő különféle Kolozsvár-reprezentációkat, térképzeteket és arculatváltozatokat. A kötet szerkesztőinek tudatossága már az előszóban megfogalmazott szerkesztői motivációban megmutatkozik: „Keressünk tehát Kolozsvár-nyomokat olyan kortárs szerzők szövegeiben, akik személyesen kötődnek a városhoz! Vajon mi derül ki a város érzelmi topográfiájából?” A szövegekben kirajzolódó Kolozsváron kalauzolva végig az olvasót a Bartos-Elekes Zsombor kartográfus által összeválogatott és a kötetbe szerkesztett térképrészletek együttese: „a valóság pontos közvetítése, a tájékozódás megkönnyítése” a célja a szövegek közé beékelte történelmi értékű térképeknek.

A többnyire erdélyi és néhány magyarországi kortárs szerző írásait magában foglaló kötetnek az „irodalmi kalauz” alcím egyfajta olvasóbarát-hatást kölcsönöz, amelyet a turisztikai jellegű könyvborító is hangsúlyoz. A több szempontból rendhagyónak nevezhető, Kolozsvárt bemutató irodalmi antológia joggal kapcsolódik az erdélyi magyar irodalom ismertebb szöveggyűjteményeinek sorába, mint többek között *Az erdélyi költők* [1924], *Az erdélyi Helikon költői* [1973]. Rendelgetését tekintve ez az antológia is egy írói közösség reprezentációit jeleníti meg, jelen esetben Kolozsvár irodalmi arculata sajátos többletet kap azáltal, hogy az erdélyi kötődésű szerzők mellett magyarországi alkotók [Térey János, Szálinger Balázs, Cserna-Szabó András és Gerlóczy Márton] írásai révén egy belső kép mellett külső szemszög is érvényesül a városról.

A tekintélyes mennyiségű vers, novella- és regényrészlet beválogatása hangsúlyozni próbálja a város történelmi és irodalmi központ-státusát Erdélyben. A sokféle műfajú szöveg felsorakoztatásával a szerkesztők nem titkolt szándéka egy átfogóbb és sokrétűbb kép megmutatása egy változni képes Kolozsvárról: „Mégis, mintha a huszadik század végének Kolozsvárja, akárcsak az új évezredé, egyre inkább a perifériákra is kiterjedne, új jelentéseket olvasztva magába. A város gondolkodni kezd magáról, külön-külön fedezve fel testrészeit.” Egy mai és folyamatosan megújulni tudó város képét sugalmazhatja a kizárólag kortárs szerzők munkáit tartalmazó kötet, illetve az írások a szerzők életkora szerinti sorrendje, idősebbtől a fiatalabb korosztály felé haladva.

A kiadványban felsorakoztatott hetvennégy szöveg tartalmaz részleteket regényekből [Tomba Andrea, Vida Gábor, Gerlóczy Márton], mélyinterjúból [Bodor Ádám: *A börtön szaga*], emlékiratokból [Szilágyi Júlia, Szilágyi István], elbeszélésekből [Láng Zsolt, Selyem Zsuzsa, Magyar Tivadar, Zágoni Balázs, Szabó Róbert Csaba] és versekből. A kötetbe beválogatott regénytörödékek a közelmúlt erdélyi regényirodalmának a legismertebb alkotásaihoz tartoznak, és a jellemzően erdélyi költészet versdarabjai betekintést nyújtanak a kortárs erdélyi magyar irodalomba.

Az érzelmi töltetű emlékképek és benyomások sokaságát felvonultató térképek igen színes skálájával találkozunk az olvasó a szövegrészletek olvasása nyomán. Több írás a város fizikai és eszmei földrajzi terének átalakulását vagy kultúrtáji jellegét ragadja meg. Tomba Andrea a *Fejtől s lábtól* című nagysikerű regényéből kiragadott részlet Kolozsvár egyetemvárosi képét „kapja lencsevégre”: „gondolkoztam, egyszer milyen szépen be lesz épülve mind az egyetemi épületekkel, mindenféle universitásokkal, bennlakásokkal, diákmenzákkal, szép magas házak körbe a dombokon, mind emeletesek, mint igazi városokba, mert ez nálunk a legemeletesebb város mind közül, s itt a Főtéren alig akad egy földszintes, hogy szépen mind körbe lesz építve s csupa téglá, míg a szemünk ellát, ez lesz nekünk a mi tudományos városunk”. A *hóhér háza* című regényrészlete az 1984-es bontási időszakot idézi, amikor épületeket romboltak le, utcákat neveztek át, és drasztikus módon átrajzolták a város térképét. Az *Omerta* részlete a Hóstát nevű városrészt említi utcanevek felsorolásával.

Bodor Ádám a több egymás mellett élő nemzetiség által meghatározott, sok kultúrájú Kolozsvárt jeleníti meg az olvasó számára: „A hovatartozásnak megfelelően a fiatalok másként beszéltek, másként öltözködtek, más volt a hajuk színe és még az illatuk is, és ez a tarkaság amellet, hogy hallatlanul izgalmas volt, és gazdagító, mint a világ legtermészetesebb dolga, látszólag senkit sem bántott. Akkor úgy tűnt, ez a hely jellegéből, természetéből adódik, így az identitásukhoz tartozik.”

Szőcs Géza írása, a *Ha polip szuszog Kolozsvárott* gyermekkori emlékeket idéz fel a Horea útról: „Hanem eszembe jut erről az a kolozsvári utca...

- Kolozsvári! Melyik?

- Nevezzük Horea útnak. Kivételesen nincsen használatos magyar neve, mint mondjuk a Széchenyi térnek vagy az Erzsébet útnak. Noshát, amikor olyan négyéves voltam, a szüleim akkoriban költöztek Kolozsvárra, és nem volt lakásuk. Apám ennél a Horea úti kiadónál dolgozott...”

Kolozsvár tereinek átrendeződése mellett hangsúlyos szerepet kapnak a versekben közvetített reflexiók az egyén, a közösség városhoz való viszonyulásáról. A versek egy része a kolozsvári identitás mibenlétéről elmélkedik, más része egy-egy, a

városhoz kapcsolható emlékkép, életérzés vagy impresszió felidézése [Király László, Balla Zsófia, Cselényi Béla, Visky András, Egyed Emese, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna, Demény Péter, László Noémi, Karácsonyi Zsolt, Szőcs Petra, Láng Orsolya, Horváth Benji, Visky Zsolt és André Ferenc]. A kiadvány végén szereplő, három legfiatalabb alkotónál megfigyelhető, hogy nem idéznek fel konkrét fizikai tereket, a helyszíneknek nincsen jelentésképző funkciója, hangsúlyos viszont az erőteljes benyomások, érzések előtérbe helyezése.

A magyarországi alkotók Kolozsvár-képe többnyire egy utazó, odalátogató turista szemével született benyomások sorozata. Térey Jánosnál az impressziók kelően kritikusak a város többféle politikai rendszert megélt és több kultúrából fakadó mozaikosságával szemben. A Cserna-Szabó Andrástól megszokott szerelmi és magánéleti vívódások megjelenítése jelen esetben kolozsvári terekbe, valós helyszínekbe ágyazódnak. A terekhez nem kapcsolódnak reflexiók, inkább felsorolásszerűen találkozunk a helyek neveivel. Gerlóczy Márton egy korabeli Kolozsvárt idéz meg fikatív cselekményszálon, Szálinger Balázs verse pedig egy Kolozsvárra utazás során megfogalmazódó érzések, benyomások együttese.

A többféle szövegműfaj, változatos írástílus és hangvétel sajátos dinamikát kölcsönöz a kötetnek. A kiadvány újszerű és sokrétű Kolozsvár-képe Tompa Andrea regényrészletei esetében érzékelhető leginkább, s a költők fiatal generációjának köszönhető az erőteljes benyomásokra épülő új erdélyi versélmény. Izgalmas az, ami a szerkesztők dicséretére válik, hogy a könyvnek nem szándéka kimondottan valamilyen belső kép megmutatása Kolozsvárról, hanem a nem erdélyi kötődésű alkotók bevalogatásával átfogóbb, diverzifikált képsor felvonultatására töreksenek. [*Jelenkor*]

MAKKAI JÚLIA ANNA

• • • • •

Felelős kiadó: IMRE LÁSZLÓ

Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége

Grafikai terv, layout: Alkotópont Grafikai Műhely Kft.

Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége

Nyomás: Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen

Felelős vezető: György Géza elnök-vezérigazgató

Index: 25 901 ISSN: 0401—3174

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 68. Telefon és fax: [52] 412-626 — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál [Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900]. További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu — Évi előfizetés 7200 Ft, félévi 3600 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az *Alföld* irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.